

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Yrut'iwn osmaneian lezui

﴿ اصول کتابت عثمانیہ ﴾

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՄԱՍ Ա.

—•••••—

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

ՄԻՋՐԱՆ ԱՔԻԿԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆ ԴՐԱՆ ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ

ԵՒ

ԴԱՍԱՏՈՒ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

معارف نظارت جلیله سنک ۱۰۴۹ نومرولی رخصتنامه سبله طبع اولمشدر

—•••••—

Կ. ՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Թ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Պապ-Ալի Ճառան Թիւ. 52

—
1889

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

Albanean
﴿ اصول کتابت عثمانیه ﴾

576

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՄԱՍ Ա.
Drutians Osmanian

ՅՕՐԻՆԵԱՅ
ՄԻՀՐԱՆ ԱԲԻԿԵԱՆ

56 p.

ԹԱՐԳՄԱՆ ԴՐԱՆ ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ
ԵՒ
ԴԱՍԱՏՈՒ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հաւանեալ եւ յանճարարեալ
ՅՄԱԶԳ՝ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ (Ա. Մ) ՀԱՅ-ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԸՆԿ.
Կ. ՊՕԼԻՍ, Պապ-Ալի ճառար, Թիւ 52

1889

6240

ԲՆԿԱ

538

Ն. 1

Բուկ

1 - 500 Գ

2

1 - 500 Գ

ՏԿԱԿՐ . ՀԱՅ-ԳՐԱԴԱՐԱՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻԱՆ
ՊԱՊԸ-ԱՆԻ ՓԻՆԿ ԹԻՒ 52

GRAP
FEBRU
S 20
01.02.1930
VI

ՅԱՐԱՐԱՆ

Յաւօք կը տեսնուի որ մեր թիւ ինչ վարժարաններու մէջ
թաղքերէնք ուսումը տալուին միակողմանի կերպով կ'աւան-
գաւի: Դաստառը սմանք կը գոհանան աշակերտին ուսուցանե-
լով զոր ու ցամայք քերականական կանոններ աւանց կիրառու-
թեան: Ասոր վրայ կը յաւելունք թէ լատ թարգմանութիւն
թուրքերէնէ ի Հայ . բայց ընդհանրապէս կը պակսին Հայերէնէ
կամ Գողիերէնէ ի թուրքերէն թարգմանութեան եւ Օսմաներէն
շարադրութեան վարժութիւնք: Դաստառն միշտ կը կարծէ թէ
տալուին ժամը չէ հասած աշակերտները զբաղեցնելու այսպիսի
հրահանգներով, եւ սակայն, մինչ այս մինչ այն , դպրոցական
ընկերներ կ'աւարտի եւ ուսանողն գուրս կ'ելնէ դպրոցէն անկա-
քող կրկնող գրեւած մ'ըստ պատշաճի ի թուրք թարգմանելու
կամ թուրքին շարադրելու թուրքերէն փոքրիկ գրութիւն մը:

Ըստ իս մեղք է մեր տեսանկյան: Թանկագին ժամանակը ը-
պաւել միայն տեսական կանոններ ըմբռնել եւ թուրքերէնը թիւ
շատ հասկնալ ուսուցանելով:

Արդեւ չեմ կարող հասկնալ թէ առանց գործնական հրա-
հանդատ չոյն իսկ լեզուին տեսական մասն կարելի՞ է լաւ ըմբռ-
նել տալ, աշակերտին: Սակայն ենթադրելով իսկ թէ կարելի
լինի այս , է՛նչ օգուտ այդ ուսումն էր գործնականին մէջ՝ կը
մնայ ապարդիւն, եւ ուսանողն՝ ի վերջ իւր ուսմանց՝ ինքզինք չզգար
լեզուին ըստ բաւականին տիրացած եւ կարող զայն գործածելու
ու այնն բացատրելու որ եւ է գաղափար կամ գզացում:

Լատ դպրոցներու ամսվերջի մեծ քննութեանց ներկայ լինե-
լով ցաւ ի սիրտ տեսած եմք այս դրութեան տիւրը հետեւեալն:
Ուսանողք արդարեւ , ի մեծ հրճուանն ուսուցչին, մեքենայաբար
կրկնած են կանոններ եւ բաւական յաջողութեամբ թուած ար-
մատի մը այլ եւայլ ածանցումներն , մեծաւ մասամբ անլուր եւ
անօգուտ, զոր օրինակ հարց հարելոյ հարցի ահրեղ իհրաղ Ռահ-
րիւ հարցալ Ռիհարսալ եւայլն. բայց արե՛ տես որ այդ բառերն
նախադասութեան մը մէջ գործածելու առաջարկութեան չեն
կրցած պատասխանել:

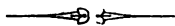
կենդանի լեզու մը հասկնալ բաւական չէ, այլ պէտք է զայն գործածել, խօսիլ և գրել գիտնալ. հետեւապէս պէտք է որ ուսուցչաց ի գորդ դրած եղանակքն գործնական լինին, պէտք է որ աշակերտն ընէ փոխադարձ թարգմանութիւններ ուսած լեզուովը բացատրէ ընթերցած հատուածներն, ստանայ բառական ճոխ միջերը մը գործածական բառից ու ասութեանց, և նոցա կերպաւորութիւնն ընէ ինքնագիր շարադրութեանց մէջ:

Այս սկզբունքէն առաջնորդեալ յօրինեցինք Ռէհպերի թեր-ծէմէ էզ ֆրանսէզի պէ թիւրքի անունով գործ մը. սուսանող-ները վարժեցնելու համար Գաղիերէնէ ի թուրքերէն թարգմա-նութեան, որով ոչ միայն նոքա կ'ուսանին Օսմաներէն շարադ-րութեան կերպն ու առ այդ հարկաւոր ատաղձներ, այլ և մաս-նաւորապէս ալ Գաղիերէնէ թարգմանելու կը վարժուին, — այնքան պիտանի և օգտակար վարժութիւն մը: Մէք մեր դա-սուց մէջ փորձով տեսնո՞ք այս մէթոտի յառաջ բերած ար-դիւնքն:

Այժմ կը հրատարակեմք Հայերէնէ ի թուրքերէն թարգմա-նութեանց հրահանգներու ընթացք մը, ուր միանգամայն կ'ու-սանդուին թուրքերէն շարադրութեան գործնական կանոններ, որք նպատակ ունին դիւրացնել ուսանողին առաջին քայլերն ի գեղեցիկ գրականութեան Օսմանեան լեզուին:

Համզումն ունիմք թէ այսու նոր ծառայութիւն մը մատու-ցած կը լինիմք մեր երկրի տիրող լեզուին ծանօթութեան ծաւալ-ման, և յուսալից եմք որ մեր այս աշխատութիւն ևս մեծապարգ-պաշտօնակիցներէս կը գտնէ իւր անդրանկաց գտած յօժարա-փոյթ ընդունելութիւնն:

ՄԻՀՐԱՆ ԱՌԻԿԵԱՆ

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԴԱՍ 1

Օսմաներէն լեզուի մէջ թուրքերէն բառերն միմիայն
թուրքերէն կանոնով յոգնակի կըլլան . ինչ .

طاغلر ԼԵՈ ԿՈՅԼ ԿՈՅԼ ԿՈՅԼ ԿՈՅԼ ԿՈՅԼ

Իսկ Պարսկերէն բառերն թէ թուրքերէն եւ թէ
Պարսկերէն օրինօք յոգնակի կըլլան . ինչ .

پدر	հայր	پدرلر	پدران
بندہ	ծառայ	بندہلر	بندگان
لانہ	բոյն	لانہلر	لانہا

Դաւով Արաբերէն բառերուն՝ թէ թուրքերէն թէ
Պարսկերէն եւ թէ Արաբերէն օրինօք կրնան յոգնակի
լինիլ . ինչ .

مأمور	պաշտօնեայ	مأمورلر	مأموران	مأمورین
نغمہ	եղանակ	نغمہلر	نغمہا	نغمات

ՀՐԱՀԱՆԳ

Հետագայ բառերէն իւրաքանչիւրը քանի տեսակ որ կարելի է այնքան յոգնակի ընել պէտք է :

باش գլուխ . رادر եղբայր . مبعوث երեսփոխան .
ظالم բռնաւոր . قافل խեղացի . جاهل տգէտ . شكوته
ծաղիկ . بلاد քաղաք . مفسد խռովարար . حريقه հրդ-
կիզեալ . اسب ձի . ثغناوى աշակերտ . عدو թշնամի .
علم գիտուն . مسافر իւր . اقلام խօսք . طبيب բժիշկ .

ԴԱՍ 2

Օսմանեան լեզուի մէջ յատկացուցիչը առաջ ալ կը
դրուի ետքն ալ . (1) եթէ առաջ դրուի Թուրքերէնի
օրինօք եղած կըլլայ . ինչ .

جهانك پادشاهی աշխարհին թագաւորը
فقراڭ اولادی աղքատաց զաւակները

Իսկ եթէ ետքը դրուի Պարսկերէնի օրինօք նշած

(1) Բայց պէտք է որ յատկացուցիչը կամ յատկացեալը Թուր-
քերէն լըլլայ . քանզի երբ Թուրքերէն լըլլայ յատկացուցիչը միշտ
առաջ կը դրուի . ինչ .

اکم اکمچي	չբուսիւ պլլ	اکمچي اکم	կբուսի
کوز حیران	» »	حیران کوزی	»

կը լինի, որ գրականութեան մէջ աւելի յարգի է. ինչ.

پادشاه جهان աշխարհին թագաւորը

اولاد فقرا աղքատաց զաւակները

ՀՐԱՀԱՆԳ

Հետագայ ասացուածներն. թէ Թուրքերէն եւ թէ Պարսկերէն օրինօք թարգմանել պէտք է :

Մանկութեան ատեն. — զարնան իղանակ. — կայսեր ծառայն. — ժողովոյ անդամները. — մահուան ճիրանը¹. — գովութեան արժանի. — նահանգին կուսակալը. — ընկերութեան դրամագլուխը. — նեղութեան ատենը. — տէրութեան գանձը. — հարստութեան տէր, — հօր փափաքը. կրօնի թշնամի. — տանը ներսը — քաղաքին սովորութիւնը. — ազգին ինչքերը. — թաղին թաղապետը. — թագաւորին հրամանը :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Մանկութիւնն. طفولیت. ատեն. وقت. զարուն. بهار. եղանակ. بنچه. Կայսր. سلطان. անդամներ. اعضا. մահ. اجل. ճիրան. ځيران. գովութիւնն. مدح. արժանի. شايان. նահանգ. ولايت. կուսակալ. سرمايه. ընկերութիւնն. شرکت. դրամագլուխ. خزنه. նեղութիւնն. زوت. տէրութիւնն. دولت. գանձ. گنج. հարստութիւնն. ځيرت. փափաք. آرزو. կրօնք. دين. տունն. خانه. թերս. درون. քաղաք. بلد. թաղապետ. شير. թաղ. محله. թաղապետ. ځيرت. սովորութիւնն. عادت. ինչքեր. اموال. թագ. پادشاه. թագաւոր. پادشاه. հրաման. فرمان.

ԴԱՍ 3

ایله کړځاوتومانم ډه ال کړه قورډاډولې . ځنځ .

ایله قلم کوم قلمه قورځال . کتاب ایله کوم کتابه قورځول .

ایله ځاوت امانقوم ټه ځاղکامایې تهڼه کړه قورډاډولې
ځنځایځه .

بدر ایله مادر ځایر ټه مایر

ارض ایله سما ټرکټر ټه ټرکټر

թուրքերէն Սիոականի մասնիկը՝ որ է յ մերթ կը
ղեղչուի . ځنځ .

اړسرومك واليسى ټارڼه ټولساکوړ ټوټه . اړسرومك واليسى
مالیه ټک ناظرى ټه مالیه ټک ناظرى ټه مالیه ټک ناظرى ټه

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Թարգմանել հետեւեալ բառերն վերագրեալ կանոն-
ներու համաձայն :

Փափաքանօք . — սովակի ձայն . — փայտ ټե ածուխ . —
աղքատաց հայր . — Եգիպտոսի բլինձ . — բարի ټե չար . —
Զմիւռնիոյ առաջնորդը . — Մահմետական ټե ոչ Մահմե-
տական . — ոչխարի կաթ . — Սեւ ծովու եղերքները . — Անգ-
ղիոյ տէրութիւնը . — ուսուցիչ ټե ուսանող . — գործով
ոչ թէ խօսքով . — չուն ټե մուկ . — լճի ձուկ . — հարսի
սկնեակ :

Հետագայ ասացուածներն պէտք է թէ թուրքերէն
և թէ Պարսկերէն որինօք քարոզմանը :

Ժրաջան աշակերտ.—յարգոյ եղբայր .—քաղցր քուն.
—հայրական խրատ .—սաստիկ տենչ .—անուանի բժիշկ.
Թանկագին ժամանակ.—հնաշխարհիկ հիւթեր.—վաղեմի
ճառայ .—ազուրուր գրիչ .—ճանրագին տուն.—մեծ դըպ-
րոց .—տխուր սիրտ .—յիշեալ գողը .—ընտիր մատեան.
օրինաւոր պատճառ .—հին տուն :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ժրաջան غيور . աշակերտ شاکرد . յարգոյ محترم . քաղցր
نوشين . քուն خواب . հայրական پدرانه . խրատ نصيحت . սաստիկ
شدید . տենչ آرزو . անուանի مشهور . Թանկագին ثمن . չնաշ-
խարհիկ نادیده . հիւթեր اشيا . վաղեմի قدیم . ազուրուր شيرين . ճառ-
այ گرايه . մեծ كبير . տխուր محزون . սիրտ قلب . յիշեալ
يکشور . դըպրոց مدرسه . տխուր غمگين . օրինաւոր مثبوت . հին کهنه .

ԴԱՍ 3

Երբ գոյականը իգական քլայ, ածականէն նախա-
դաս եղած ժամանակ անոր կը համաձայնի . ինչ .

Յարգելի մայր	والده محترمه
ամենամեծ պարտականութիւն	وظیفه عظيمه
մեծ տէրութիւն	دولت معظمه
անաւանի բժիշկներ	اطباى مشهور

ՀՐԱՆՔՆԵՐ

Հետագայ ասացուածներն սոյն օրինօք թարգմանելու է :

Թամանեան ազգ. — սպասիկ պատերազմ. — մեծ տուններ. — պատերազմական նաւեր. — կարեւոր գործեր. — ամենաբարձր աստիճան. — ապականեալ ջուրներ. — արեւելեան լեզուներ. — կատարեալ վստահութիւն. — բարի բնութիւններ. — շքեղ զգեստներ. — մեծ ուրախութիւն. — այլեւայլ ծախսեր. — մորթային ախտեր. — ամենափոքր մաս. — երեւելի անձինք. — Բրիտոնեայ ազգեր. — ամենամեծ շնորհ. — օտար երկիրներ. — ազգային վարժաւաններ :

Իսկ պէտք է ճշդել հետագայ ասացուածներէն սըլաալ եզոզններն :

خانه مذکورہ . دول معظمہ . نيجاران معتبرہ . سکوت داغہ .
قوت يوميه . قطعہ اکبر . تکنہ کبيرہ . موت ناکهانيہ . بندگان
صادق . موت طبعي . اوراق پريشان . طبقہ اسفل . بالطہ جسمہ
مصارف کلبہ . مکسورہ قلوب . ملل يابيه .

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

بيوت . جسم . کتب . حارب . عثماني .
امور . ذررہ . محرم . کاهن . سفائن . ناهل . حربى .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .
خاندان . فاسد . اسطوخودوس . درجہ . اسطوخودوس .

ՀՐԱՆՔՆԳ

Անկարելի . — անվստահութիւն . — ազգին վերաբերեալ . — անորոշ . — եկեղեցւոյ վերաբերեալ . — աշակերտաց մասին . — անյարատեւութիւն . — անըստոյգ . — անհանգստութիւն . — հարստութեան կողմանէ . — անտեղեակութիւն . — անհոգութիւն . — կրօնի մասին . — ըստ քեզ . — անյարտեւ . — բժշկաց կողմանէ . — անկարող . — չտոկալ . — անկանոնութիւն . — հաւատոյ մասին . — անստուգութիւն . — լեզուի կողմանէ . — ոչ օգտակար . — գիտութեան կողմանէ . — ոչ սահմանափակ . — ժողովոյ կողմանէ . — վեհապետաց մասին .

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ,

Կարելի . يمكن . վստահութիւն . امنیت . որոշ . واضح . աշակերտք . طلبه . յարատեւութիւն . بقا . ստոյգ . صحیح . հանգստութիւն . استراحت . հարստութիւն . ثروت . տեղեկութիւն . معلومات . հոգատարութիւն , հոգ . تقيد . կրօնք . مذهب . յարատե . باقى . բժշկք . اطباء . կարող . مقدر . տոկալ . تحمل . կանոնաւորութիւն . انتظام . հաւատք . ديانة . ստուգութիւն . صحت . օգտակար . نافع . սահմանափակ . محدود . վեհապետք . حکمداران .

ԴԱՍ 7

اولق իբր օժանդակ միմիայն ածականներու հետ, կը միանայ. իսկ զոյականներու հետ երբէք . ինչ .

مسرور نـاـرـاـنـا مسرور اولوق نـاـرـاـنـا
سرور نـاـرـاـنـا سرور اولوق نـاـرـاـنـا

ՀԻՄՆԱԿ

Հետազայ բառերն օժանդակով բայացնելու է:

حيوان Կիսացեալ. متشكر շնորհակալ. مغبول Թշուառ .
قانع համոզուած . مغرور հպարտ . نابدید աներեւոյթ:

Պէտք է ըսել թէ հետազայ ասացուածներէն որոնք
ճիշդ են եւ որոնք սխալ:

وقات اولوق . اخذ اولوق . طالب اولوق . حدث اولوق . راضى
اولوق . دخول اولوق . فرار اولوق . تشكر اولوق .

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

وقات ամենք . اخذ ամենք . طالب ամենք . راضى ամենք .
حدث ամենք . تشكر ամենք . فرار ամենք :

ԴԱՍ 8

օժանդակը՝ ածականը ջեզոքի ձայնիւ կը
բայացնէ . իսկ եթէ հարկ ըլլայ, ածական մը ներդրու-
ածականի ձայնով բայացնել اِنَّكَ اَيْمَنُ և ար-
գուծեան համար ալ بيورمق օժանդակներն օգործածե-
լու է . ինչ .

مسرور ائلك مسرور ائلك مسرور اولق
 مسرور يورمق مسرور اولق مسرور اولق

ՀՐԱՋԱՆԳ

Հետագայ ածականներն որքան օժանդակով որ կա-
 րելի է Ներգործական ձայնիւ բայացնել պէտք է :

نائل. ھيا ھيا ھيا. ھيا ھيا ھيا. ھيا ھيا ھيا.
 ھيا ھيا ھيا. ھيا ھيا ھيا. ھيا ھيا ھيا.
 ھيا ھيا ھيا :

ԴԱՍ 9

ائلك ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا
 ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا
 ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا

کسر ائلك کسر ائلك کسر ائلك
 انتشار ائلك انتشار ائلك انتشار ائلك
 وفات ائلك وفات ائلك وفات ائلك

ՀՐԱՋԱՆԳ

Հետագայ բառերն ալ օժանդակներով բար-
 դելու է. ինչ :

انتقال ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا
 ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا
 ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا ھيا

قديم . سقوط . بركمان . ظهور . انجماد .
 . ساقا . انتظار . بركمان . زول .
 . ماسو .

ԴԱՍ 10

Անուն մը կտու ածական մը կրաւորական ձայ-
 նիւ բայացնելու համար պարտիւք գործածել اتمك
 بيورمق قلمق اتمك . կրաւորականներն
 որք են اتمك . قلمق . بيورمق .

هدم اتمك	هدم اتمك
اخذ اتمك	اخذ اتمك
تطهير قلمق	تطهير قلمق
خلاص بيورمق	خلاص بيورمق

ՀՐԱ. ՀԱՆԳ

Հետագայ բառերն պէտք է կրաւորականի վերածել:
 استفسار . جاسق . قلمق . انشا اتمك .
 . سبارش . استهزا اتمك . عنایت بيورمق .
 . عفو اتمك . ارزان بيورمق .
 . محزون . قلمق . غفوا اتمك .
 . قلمق .

ԴԱՍ 11

Օսմաներէնի մէջ Կարողական բայ չինելու համար,
հաստատականի մէջ **يملك** բայը իսկ բացասականի մէջ
ըստ պատշաճի **مالم** կամ **ماقم** գործածելու է. ինչ.

كله يملك կարենալ գալ كله مالم չկարենալ գալ
آچه يملك » آچه مالم » բանալ

Պարտաւորական բայն ալ **ملى** մասնիկով կը չին-
ուի. ինչ.

کرملى պէտք է պտըտիլ باقالمى պէտք չէ նայիլ

ՀՐԱՆՈՒՄ

Կրնամ նստիլ. — չեմ կրնար նստիլ. — կրնայ ել-
նել. — չի կրնար ելնել. — պէտք է նայիլ. — պէտք
չէ նայիլ. — կրնամ զրուցել. — չկրցայ առնել. —
պէտք է ջանալ. — պիտի կրնաք ազատիլ. — չի
պիտի արժանանաք. — պէտք է որ աղօթէք. — չի
կրցայ համոզել. — պէտք չէ բամբասել. — եթէ չի կըր-
նաս փախչիլ. — չին կրնար բռնանալ.

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

خلاص اولمق . سعى و اقدام ايتك . خلاص اولمق . سعى و اقدام ايتك .
فصل و اقتناع ايتك . فاضل اولمق . فاضل اولمق . فاضل اولمق .
جبر ايتك . جبر ايتك . جبر ايتك .

ԴԱՍ 12

Օսմանեան լեզուի մէջ դիմաւոր բայը խօսքին վերջը
կը դրուի . ինչ .

մ'ատեր սգէտը

نادانی تحقیر اتمه

ստացայ ձեր նամակն

مکتوبکری اخذ ایلام

ՀՐԱՀԱՆԳ

Անցաւոր է այս աշխարհը . — ո՞րմէ գնեցիր այս
արտը . — ընկերս գաւառացի է . — ճշմարիտ է ըսած-
նիդ բայց . — գիշեր եւ ցերեկ կ'աշխատիմ սովորելու
համար . — հրդեհ պատահեցաւ երէկ . — չեմ սիրեր
ծուլութիւնը եւ կամ անգործութիւնը . — շնորհաւոր
ըլլայ նոր տարինիդ . — ո՞վ է այս ծերը . — գրել կար-
դալու համար դպրոց կերթամ . — Երուսաղէմի պատ-
րիարքը վախճաներ է . — մեզրը ցաւ կուտայ աղիք-
ներու :

ԲԱՌԱՒԻՏՈՒԹԻՒՆ

Անցաւոր . فانی . գնել . اشترا . արտ . ترلا . բնիկեր . դաւա-
ռացի . طهره لی . ըսածնիդ . افاده کن . գիշեր . لیل . ցերեկ . نهار . աշխա-
տիլ . جهد . սովորիլ . تحصیل . հրդեհ . حريق . պատահիլ . وقوع .
ծուլութիւն . بطالت . անգործութիւն . عطالت . շնորհաւոր . مبارک .
նոր . جديد . տարի . سال . գրել . كتب . կարդալ . قرائت . Երուսաղէմ
پاتريارک . ցաւ . وجع . աղիքներ . امعا .

ԴԱՍ 12

Տէր բային երբ մէկէ աւելի ըլլայ, բայը յոգնակի
կը դրուի, ինչ.

بن و سن كیده جگر ես եւ դու պիտի երթամք
شاگردان آزاد اولدیلر աշակերտք արձակուեցան

Բայց շատ անգամ եղակի կը դրուի երբ տէր բային
Գ. գէմք ըլլայ. ինչ.

طلبه چوغالدى աշակերտք շատցան
سارقلر دردست ایدلدی զողերը ձերբակալուեցան

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Հայերը հեզ են. — կենդանիք կորան. — մինք եւ
անոնք անկարող եմք. — քննութիւնք վերջացան. —
հանդէսներ կատարուեցան. — մեղաւորներն դժոխք
պիտի երթան. — անոնք ուշիմ, մինք ալ հարուստ
եմք. — բժիշկները շատցան. — ասպտամբները վը-
ռընտուեցան. — ծառերն սկսան ծաղկնալ. — բանտար-
կեալք բանտէն փախեր են. — օդերն երթալով կը
տաքնան. — շատ մը գումարներ ծախսուեցան. — նոր
տարւոյ առթիւ դասերը պիտի դադրին. — դետերը
ծովը կը թափին. — երէկ գիշեր քանի մը հին տուններ
փլեր են.

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Հեզ. حليم. Կորել. تلف اولق. անկարող. بی اقتدار. վերջանալ. ختم. Գանդէս. شنگ. մեղաւոր. موچلو. ուշիմ. ذكي. հա. هـ.

պէլի աղջիկն եմ. — դուք ի՞նչ կրէք. — դուք լեզ-
ուագէտ էք որով յարգի էք. — ես աղքատ եմ որով
ձեր շնորհաց կարօտ եմ. — ես չեմ ուզեր մէկու մը
յնասել :

ጸሐፊዎች

Եւ Օսմանեան տէրութեան հպատակներէն եմ. — ես հայոց պատրիարքի փոխանորդն եմ. — քոյրս աղախմէնիդ Քեամիլ պէյի կողակիցն է. — եղբայրս՝ ծառայնիդ մի քանի օրէ հետէ տկար է որով չի կրնար դործի երթալ. — դուք բարեբարս էք. սւստի միշտ ձեր յարատեւութեանը՝ բարեմաղթու եմ. — զուք դեռ փորձառու չէք ուստի միշտ խորհուրդ հարցնելու էք. — ես մանկութենէս ի վեր ձեր հայրովը՝ անած եմ ուստի միշտ ձեր ծառայն եմ:

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ,

. بیورمق لکھ . کریمہ اچھی . واعظ . پارتھو . اقامت کھیل
 . احمد ار . مونس . لطیف بکر . مکرم سار . لسان آشنا کھیل

[illegible]

ԴԱՍ 15

Միօրինակ երկու բայերէն առաջինը շատ անգամ
կապակցական ձեւի կը վերածուի . ինչ .

Փոխ . ըսելու	آلدم وصاتدم	Լաւ է ըսել	آلوب صاتدم
»	»	آله جفم وصاته جفم	آلوب صاته جفم
»	»	اوقبور و يازييور	اوقبوب يازييور
»	»	کمدن کمدن اوصاندم	کیدوب کمدن اوصاندم

ՀՐԱՀԱՆԳ

Նստայ եւ կերայ . — առի եւ փախայ . — վաղը
պիտի գամ եւ զձեզ պիտի տեսնեմ . — ձեռքէն բռնեցի
եւ վերցուցի . — գլուխս կուտամ գաղտնիքս չեմ տար .
— շատ կը սիրեմ կարգալ եւ գրել . — ինծի համար
կիւլտէսթէ մը առ եւ խրկէ . — երա՛նի վաստկողնե՛ր
բուն եւ ըստ պատշաճի ծախսողներուն . — ամեն օր
գրասենեակ կերթամ ու կուգամ . — մարդ փնտռելով
հարցնելով Պաղտատը կը գտնէ . — կոյրին ձեռքէն
բռնել եւ տեղը տանիլ բարեգործութիւն է . — իմաս-
տուններու հետ բազմեցէք եւ տեսակցեցէք :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Գլուխի سر (սէր) . գաղտնիք سر . երանի دولتو . ըստ պատ-
շաճի بولى . գրասենեակ قلم . կոյր اعى . բարեգործութիւն ثواب .
իմաստուններ عقلا . բազմիچ بولشمق . տեսակցել گورشمك .

ԴԱՍ 16

Օսմաներէնի մէջ կան բաւական թուով ասացուածներ որք Պարսկերէն օրինօք իրարու յատկացուցիչ յատկացեալ են, բայց հայերէնի մէջ իբր ածական գոյական կը թարգմանուին. ինչ.

اجناس طيور	Թռչնոց տեսակներ	»	այսինքն տեսակ տեսակ թռչուններ
امور	գործոց ամէնքը	»	ամէն գործեր
دست کرم	շնորհաց ձեռք	»	շնորհատու ձեռք

ՀՐԱՀԱՆԳ

Վերոգրեալ օրինօք թարգմանել հետեւեալ ասացուածներն :

Անցաւոր աշխարհ. — բարի վարք. — կատարեալ պարկեշտութիւն. — մերժողական պատասխան — նեղ վիճակ. — մշտնջենական աշխարհ. — բոլոր հրամաններ. — բարձր գթութիւն. — չափազանց խնամք. — ամենասաստիկ պէտք. — ամեն ժամանակներ. — կարօտիւ հայեաց. — յուսահատ պատասխան. — բարի աղօթք. — անիրաւ ձեռք. — ոմանք մարդիկ. — ամէն պարագայից մէջ. — թշուառ կացութիւն. — կատարեալ յաջողութիւն. — սկար վիճակ. — չափազանց արբեցում :

ԲԱՌԱՎԻՏՈՒԹԻՒՆ

فنا անցաւորութիւն. حسن բարի. حال վարք. كال կատարեալութիւն. استقامت պարկեշտութիւն. رد մերժում. مضائق նեղ.

ղութին . بقا մշտնջենաւորութիւն . ԿՅ բոլոր . اوامر հրաման-
ներ . علو բարձրութիւն . فط չափազանցութիւն . احكام խնամք .
اشد ամենասաստիկ . لزوم պէտք . جميع ամէն . اوقات ժամանակներ .
حسرت կարօտութիւն . نظر հայեաց . یأس յուսահատութիւն .
کسان քան . بمن ամենք . ید ձեռք . ظلم անիրաւութիւն . احوال
մարդիկ . حال կա . سفالت թշուառութիւն . موافقت
ցութիւն . (միւլէֆֆազըյետեթ) յաջողութիւն . معاف
տկարութիւն . عشرت արբեցում :

ԴԱՍ 17

Շատ անգամ ալ խնդիր եւ խնդրառու Պարսկական
օրինօք իրարու յատկացուցիչ յատկացեալ ըլլալով կար-
տայայտուին . ինչ .

لغو شرکت ایچک لغو شرکت ایچک Ընկերութիւնք Զնջել
شرکتی لغو ایچک Դրձ Եւ Վշտէ ազատ
درد و الم آزاد درد و الم Գաւէ Եւ Վշտէ ազատ
زمینه زانوده اولوب زانوده زمین اولوب Գետնի վրայ ծնրագրելով

Հ Ր Ա Ն Ն Գ

Պարսկերէն օրինօք թարգմանել հետեւեալներն .

Թշնամին վանել . — սրով սպաննուած . — արիւն
թափել . — խօսքի սկսիլ . — ժողով կազմել . — նպա-
տակը յայտնել . — պէտքէ ազատ . — յաւիտենական
աշխարհը չուել . — անկարողիս ձեռքը հասաւ . — ու-
սումը աւարտել . — սպասելով դիտել . — խօստումը
ջնջել . — սրտիւր գրաւել . — հեշտութիւններէ ձեռք
քաշել . — ուշադրութեամբ ունկնդրել . — քաջութեամբ
կուրծք տալ . — ձեռք դնել . — հանգստութեան բար-
ձին վրայ գլուխ դնել :

ծես բարիք , եթէ չարիք գործես չարիք կը տեսնես .
— պարտականութիւնն ին կատարողներն վարձատրու-
թեան կ'արժանանան , չկատարողները՝ պատժոյ կար-
ժանանան . — եթէ չի հնազանդիս կը ծեծեմ կամ կը
վռնտեմ . — ոմանք հարստութիւն կուզեն , ոմանք
փառք եւ մեծութիւն կուզեն . — այս սննեակին լայ-
նութիւնը 6 կանգուն , երկայնութիւնը 15 կանգուն ,
բարձրութիւնը 10 կանգուն է :

ԲԱՌԱՎԻՏՈՒԹԻՒՆ

Գնել اشترا . Թէպէտե ۱۰ کچه . Խելացի . ۱۰ شریک .
պարտականութիւն وظیفه . կատարել ایفا . վարձատրութիւն
مکافات . պատիժ مجازات , արժանանալ اظهار اولق . հնազանդիլ
مال و منال . փառք قوغق . ոմանք کیمی . հարստութիւն
فانء . անեծութիւն اجلال .

19 ԴԱՍ

Օսմանցիք դեռ կը սիրին խօսքի մէջ երկու հոմա-
նիշ բառեր եւ չաղկապով քով քովի գործածել . ինչ .

لطفکری تمنی وترجی ایلرم Զեր շնորհը կը խնդրեմ
بورجی ادا وایفا ایلدم պարտքս վճարեցի

ՀՐԱՀԱՆԳ

Վնասու հանդիպեցայ . — Աւազակները սպաննուե-
ցան . — ռճրագործները բռնուեցան . — պատրաստ եմ

ինչպէս փոխանակ ըսելու

تعريف بيورديفكر شي պէտք է ըսել تعريف ابتدیکتر شي
تحقيق بيورکر " " " تحقيق ایدیکتر
ناظر باشا تنبيه بيورمش " " " ناظر باشا تنبيه ايمش

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Լրագիր կարդացի՛ք. — Թատրոն պիտի երթա՛մք .
— ձեր ապսպրանքը վաղը պիտի ուղարկեմք. — յու-
սալի է թէ մեր առաջարկը պիտի ընդունի՛ք. — Խուս-
բէվ բաշան երէկ Պաղտատէն ճամբայ ելեր է. — ձեր
չնորհաց չնորհակալութիւն ունիմ. — Թէոր կ'արտօ-
նէք նէ երթամ. — Խեսս կիւլտէսթէի 26 ող երեսը . —
ձեր հեռագիրն ստացանք. — ձեր բարձր թոյլտուու-
թիւնն կը հայցեմք. — մեր ստացած տեղեկութեանց
նայելով Ռոտուֆ իշխան ինքնասպան եղեր է. — ձեր
յարգոյ հօրեղբոր որպիսութիւնը կը հարցնեմք:

Բ Ա Ռ Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Կարդալ . مطالعه . سپارش . ուղարկել . ارسال .
ասլի . مأمول . ճամբայ ելնել . حرکت . շնորհակալու-
թիւն . تشکر . արտօնել . مساعدہ . երես . صفحه . ստանալ . اخذ . Թոյլ-
տուութիւն . مساعدہ . հայցել . استرحام . տեղեկութիւնք .
معلومات . նայելով . نظراً . ինքնասպան . قتل . արգոյ .
مكرم (միւս . քերէմ) . հօր եղբայր . عم (ամմ) . որպիսութիւն .
خاطر .

ԴԱՍ 22

Օսմաներէնի մէջ ուրէք ուրէք նոյնայանգ կամ նը-
մանաձայն բառեր գործածել շատ յարգի է. ինչ.

جواب باصواب ուղիղ պատասխան
افكار دلفكار սրտախոց գաղափարներ
نفس نفیس پادشاهی կայսեր ազնիւ անձը

ՀՐԱՀԱՆԳ

Նուիրական պարտականութիւն. — անտանելի տա-
ռապանք. — նշանաւոր անուն. — անյարմար ըն-
թացքներ. — ուշիմ ծեր. — անզօր պատանի. — տըխ-
րառիթ լուր. — ընտիր գիրք. — սիրուն նամակ. —
մեծայարգ որդի. — ցաւալի վիճակ. — թանկագին յի-
շատակ. — քաղցրալուր ձայն. — պատուական անուն.
— պանծալի հայր. — զուտ գինի. — անհամար պը-
տուղներ. — հովանուտ ծառեր. — օգնութեան ձեռք
կտրկառել. — պատուաբեր նշան. — հոգեսպառ հա-
ռաչանք. — աղնուանչան թնձ մը. — յակամայս պա-
տահած թերութիւն. — Ղժուար գործ :

ՀՐԱՀԱՆԳ

Աստուած՝ մեծ, գթած եւ ողորմած է. — Զմիւռնիա
բազմամարդ անուանի քաղաք մ'է. — դեղերուն գըլ-
խաւորը պահնցողութիւն է. — ամօթը՝ մարդու, իսկ

բեռը կենդանւոյ կը պատշաճի — երթեւեկի ծախսերը
ինձ կը պատկանին. — մարգուս վարքը խօսքին համա-
ձայն ըլլալու է. — ո՛վ եղբարք չըլլայ թէ մէկու մը
դիմադարձութիւն ընէք. — պակաս գործիքով միթէ
կատարելութիւնք կը լինի՞. — տգէտը ամէն բանի մէջ
կը խաբուի. — ամէնքդ լուռ ու մունջ նստելու էք.
— կանանց պէս ինքզինքնիդ զարդարանքի մի տաք :

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Մէկու մը չարիք չընողը՝ միշտ ապահով եւ անխը-
ռով կը լինի. — շատ գովեստը՝ մարդս կ'ապա-
կանէ. — Եսկէր պէյ խիստ հանճարաւոր անուանի
անձ մ'է. — Կեսարացիք սակաւապետ ու իմաստուն
եւ իրարու ձեռնտու են. — արդարք Դրախտ, իսկ մե-
ղաւորք Դժոխք պիտի երթան. — այս դարուս մէջ
գիտութիւններ ունեւոր առաւել պէտք կայ. — հայերը
ժիր եւ հաւատարմութեան մասին անուանի են. —
կը մաղթեմ որ երկար եւ բարեբաւտիկ կենաց արժա-
նանաք. — Ահմէտ պէյ՝ հասակը բարձր, անձը յարգի,
մարմինը զօրեղ, խելացի մարդ մ'է. — ձեր երէկի
թուականաւ գրած եւ ուղարկած մի սիրանշան նա-
մակն ընթեռնելով անհուն ուրախութիւն զգացի :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Նւերական تظيف. պարտականութիւն وظيف. անտանելի.
ناهموار. տառապանք مشاق. նշանաւոր نای. անյարմար.
ընթացքներ اطوار. ուշիմ هوشیار. անզօր ناتوان. տերաւիժ ۛن.
ընտիր مستطاب. արցոյ մەرغوب. մեծապարզ ارجمند. որդի.
پادکار. ցաւալի اسف اشتمال. թանկագին قيمتدار. յիշատակ.
فرزند. քաղցրալուր حلاوت ادا. ձայն صدا. պատուական.
با احترام. պան.

գայն ծածկող քողը՝ ոչ սակաւ մի շնորհն է Աստուած-
պետական Բարեբարին . — Տէրն Աստուած՝ ձեր
կեանքը , առողջութիւնը , մեծութիւնը եւ երջանկու-
թիւնը առաւել ընէ . — Կեցցէ՛ յաւէտ , ի գահ երջան-
կաւէտ , Սուլթան Համիտ մեր վահապետ :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ողբման Աստուած . جناب رحمان . ամէնք . ٻڌو . պարգեւել
احسان . Գառաւորեալն Աստուած ذوالجلال . Ձեր վեհմե-
թիւնը ذات عليا كرى . միշտ همیشه . բաղձանք آمل . արժանի
نائل . ապագայ مستقبل . ծածկել ستر . քող نقاب . Աստուածպետական
բարերար جناب وهاب . Տէրն Աստուած جناب رب العباد . առողջու-
թիւն عافيت . մեծութիւն دولت . երջանկութիւն سعادت . առաւել
غنكار . քահանայ چاويدان . Երջանկաւէտ کامران . վեհապետ .

ԴԱՍ 19

Օսմաներէնի մէջ բացայայտիչը շատ անգամ յող-
նակի եւ հոլովով բացառական կը դրուի . ինչ .

գրագիր Հագգը պէյ . کتبه دن حق بك .
مشاهير اطباء دن وارطالاز اراقدى . Գրագիր Հագգը պէյ .

Օսմաներէն հասցէներն մերինին հակառակ ուղղու-
թեամբ կը սկսուի . այսինքն Ա . տեղը Բ . հանգաման-
քը Գ . ածականը Դ . անունը . ինչ .

Առ Ազնուազարմ Մխիարեան Էֆէնտի
Ուսանող ի Պէրպէրեան վարժարան
յԻսկիւտար Կ. Պօլիս

الى در سعادت

اسکدارده بر بریان مکتبنده طلبه دن نجابتلو
معمار یان افندی جنابلرینه

Մեծապատիւ Գէորգ Էֆէնտի Մեծատուրեան
Փաստաբան

وکلای دعاویدن قوتلو کوورق افندی جنابلرینه

Շնորհիւ Մեծապատիւ Սարգիս Էֆէնտիի

Առ Մեծարոյ Հօրեղբայրս Ճանիկ Էֆէնտի
յԵղեւսիա

اورفده شرفمقیم رفعتلو سرکيس افندی همتيله عم مکرم
حرمتلو جانبیک افندی جنابلرینه

ՀՐԱՀԱՆԳ

Առ Մեծայարգ Ապտուլլահ Էֆէնտի
վաճառական յԱլկնօրա

Առ Կորովամիտն Սանտալեան էֆէնտի
ուսանող ի Կեդրոնական վարժարան
Ղալաթիոյ

Յարգոյ Եղբայր իմ Գարեգին էֆէնտի
Սեղանաւոր ի Քարբերդ

Առ Մեծապատիւ Մինաս Քէմալ էֆէնտի
Մեծայարգ Դասասու Օսմաներէնի
յԱզգային վարժարան
ի Մաղնիսա

Առ Ամինասիրելի եւ Ամինայարգի Հայրն իմ
վսեմապատիւ Յովհաննէս էֆէնտի
ի Կ. Պօլիս

Առ Մեծապատիւ Ռուբէն էֆէնտի
Քարտուղար ի Դիւանի Թարգմանութեան
Դրան Սպարապետի

ՀՐԱՀԱՆԳ

Առ Գորովագութ Մայր իմ
Համեստաշուք Տիկին Մարիամ
Թիւ 20 Ֆերիտիէ փողոց
ի Պրուսա

Առ Համեստափայլ Քոչր իմ

Նաքիւնա Հանրամ

Առ Քերականիւ Տ. Խորէն վարդապետ

Առաջնորդ Հայոց / Մարտուն

Առ Նորին Վսեմութիւն

ՄԻՆԴՐԱՆ ՊԷՆ

Անդամ Ֆերակուաի

Առ Վստեմայատիւ

Վահրամ Պէյ Տատեան

Նախագահ Պատժական Դատարանի

ի Բերա

Առ Պանծալի եւ Յարգի Սանն իմ

Գէորգ Էֆէնտի Մէլիտոսեան,

Առ Ամենայսրգի Ուսուցիչն իմ

Մեծապատիւ Հիւրի էֆէնտի

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Բեհայարգ. مزید حرمتو . Կորովսիտ. فطانتلو . աշխմբ. اذكياء
 Լևստիհղք. طلبه . Կեղրոսկան վարժարտն. مكتب كبير . Երգղ. عترم
 Բեհապատիւ. رفعتلو . Բեհայարգ. اكرم . Կմնիսիբիբի. اغتر . Կմն-
 Էյարգղի. اكرم . Ղեմմապատիւ. عزتو . Բեհապատիւ. رفعتلو . Բար-
 Լուսղարգ. خلفا . Ղեման. قلم .

Գորովագութ . شفقتكتر . մայր . مادر . համեստաշուք . عمتلو .
համեստափայլ . عفتلو . քյր . هشير . գերապատիւ . فضيلتلو . առաջ-
նորդ . مرخمه . Մարտուան . مرزفون . նորին վեհմեւթիւն .
عظمتلو . անդամ . اعضا . ժերակցյոյ . مجلس اعيان . նախագահ . رئيس
ժական դատարան . جزا عكمه . պանծալի . ما به الاقتار (մա պիհիլ իֆ-
թիխար) . յարգի . ارجمند . ուսուցիչ . خواجه معلم .

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԲ

ՀՐԱ ՀԱՆԳ

Կարին քաղաքը բարձրաբերձ լեռներով չրջապա-
տեալ է . — Վաղը մեր թաղի աղքատաց ածուխ պիտի
բաժնուի . — Այս դպրոցը 10 սենեակ կը պարունակէ .
— Պոստոյ մէջ եւ իւր շրջակայքը ծխախոտի մշակու-
թիւնը արգիլեալ է . — 7 կանդուն խորութեամբ հոր
մը փորել տուի . — Արեւը չի ծագած ճամբայ կեղնեմ .
— Առանց մտածելու մի խօսիր , — Աստուած յաջո-
ղութիւն պարգեւէ . — Մեր վարժարանը Մարմարա
ծովուն վրայ կը նայի .

ՀՐԱ ՀԱՆԳ

Արեւուն ծագումէն մինչ մասնին շարունակ աշխա-
տելու եմք . — Այս դասարանի՛ աշակերտաց ամէնքը
ժիր եւ ուշիմ են . — Եօթը կանգուն խորութեամբ հոր
մը փորել տուի . — Եղանակներն չորս են , գարուն ,
աշուն , ամառ , ձմեռ . — այժմու Պատրիարքը ասորի-
քոտ անձ մ'է . — Այս կարգի ուսանողաց մեծագոյն

մասը գաւառացի է . — Ամեն բանի չափազանցու-
թիւնը վնասակար է . — Վաղը դէպ ի Յոպպէ երթա-
լու համար շոգինաւ մը պիտի մեկնի .

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Արեւ . شمس . ծագում . طلوع . մարը մտնել . غروب . շարունակ
ذكي . հասարան . درسخانه . ամէնք . غيور . ժիր . نعلين . եղանակ .
موسم . կանգուն . ذراع . խորութիւն . عمق . փորել . حفر . հաբունակ .
موسم . Գաւառացի . شتا . Դեմե . صيف . ամառ . اخر بهار . աշուն .
اول بهار . Գարուն . لاحق . տարիքոտ . مسن . մեծագոյն . اعظم .
չափազանցութիւն . افراط . վնասակար . مضر . Յոպպէ . يافا .
դէպ . حرکت . Երթալ . متوجهاً عزيمت اجاك մեկնել .

ՀՐԱՋԱՆԳ

Արօնք հն Գրիստոնէից սուրբ գրքերն . — Աստ-
ուածաշունչ Սաղմոս եւ Աւետարան . — Անատօլուի
մի քանի կողմերը այժմ սոյլ կը տիրէ . — Այս տանը
մէկ երրորդը եղբօրս՝ իսկ երկու երրորդը հօրս կը
պատկանի . — Քնոյ նուազութիւնը մարմնոյն առողջու-
թեանը կը վնասէ . — Մեր ասպազայն ասպանովելու հա-
մար վայրկեան մը իսկ կորսնցնելու շիւք . — Զորս
գործողութիւն ըսելով ի՞նչ կիմացուի . — Գումար ,
բարձում , բազմապատկութիւն եւ բաժանում :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Գրիստոնէայ . عيسوي . սուրբ . مقدس . Աստուածաշունչ .
روح القدس . Սաղմոս . زبور . Աւետարան . انجيل . կողմ . جهت . սոյլ .
قطع وغلا .

[illegible]

ጸሐፊዎች

Մին գինը կը բարձրանայ, իսկ հացինը կիջնէ. — Մեր վարժարանի մէջ 60 հատ գիշերօթիկ եւ 80 հատ ցօրեկօթիկ աշակերտ կայ. — Նոր Պատրիարքի ընտրութեան համար երեսփոխանական ժողով պիտի գումարի. — Մեր գիւղի մէջ 400 առնէ աւելի հայ կայ. Գոյրս ջերմախտէն անկողնոյ կը ծառայէ. — Թուրքիոյ հողերը խիստ բարեբեր եւ արգասաբեր են. — Հայոց Պատրիարք Ամնապատիւ . . . սրբազան հրաժարած է. — Հռչակաւոր բժշկներէն Բ. . . էֆէնտի անձնասպան եղած է.

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ,

[illegible]

ՀՐԱՋԱՆԳ

Ծխախոտի առեւտուր ընկելու համար 3 տարի պայմանաժամաւ ընկերութիւն մը կազմեցինք. — Այս պարտէղի մէջ գտնուած պտղատու ծառերուն բերքը հիւանդանոցին կը պատկանի. — Աւտորիոյ տէրութեան հպատակներէն ճիւղանի անուն անձը տեսակ մը թընդանօթ հնարեր է. — Քիոս կղզւոյն մէջ տեղի ունեցած երկրաշարժէն 3000 հոգի կորած են. — Եփրատ գետը յորդելով չատ մը փնաս պատճառած է. — Օսմանեան պետութիւնը ասկից 600 տարի առաջ հիմնուած է. — Զատիկի առթիւ պարտքի համար բանտարկուածներն արձակուած են.

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ծխախոտ دخان . առեւտուր اخذواعطا . تجارت . ընկերութիւն
شركة . կազմել تشكيل . պտղատու مغر . ծառեր اشجار . տեսակ
نوع . հնարել اختراع . Քիոս ساقز . կղզի جزيره . տեղի ունենալ
فوات . երկրաշարժ حركة ارض . կորել تلف اولى . Եփրատ
رقت اولى . յորդել طغيان . փնաս خسار . պատճառել
سبب . Օսմանեան պետութիւն آل عثمان دولتي عليه . հիմ-
նուել تأسيس . առթիւ ملايسه . պարտքى هاتم
سبيل تخليه قلفق . արձակուել محبوس . բանտարկուած
مدبوس . Դին ايجون .

ՀՐԱՋԱՆԳ

Փաղիոյ հասարակապետութեան նախագահը հրաժարեր է. — Այս գրքին երկրորդ տիպը մամուլոյ ներ-

քեւ է. — Ճարմնի դահաժառանգը անբուժելի ախտով մը կը տառապի. — Միք հրատարակութիւնները երեսնի հասան. — այս գրքէն քանի՞ օրինակ տպեցիք. — Եռամսեայ քննութիւննիդ յառաջիկայ Սեպտեմբերի վերջը հրապարակաւ պիտի կատարուի. — Բէճէպը խելագարեր է. — Իւրաքանչիւրը 4 մէճիտ գընով 100 հատ ոչխար գնեցի, եւ ամբողջին համար 400 հատ արծաթ մէճիտ վճարեցի :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Հասարակագետութիւն. زهد. Զաքարի. Երկրորդ. ثانی. տիպ طبع. մամլոյ ներքե է وندیدلر. Ճարմն. ژاپون. դահաժառանգ ولیعهد. անբուժելի. ناقابل شفا. տառապել. مضطرب اولق. հրատարակութիւնք. نشریات. հասնել. بالغ اولق. օրի. ֆալ. شهور ثلث. քննութիւն. شهور ثلث. տպել. طبع. քննել. تمثيل. եռամսեայ. شهور ثلث. խելագարել. خلع. հրապարակաւ. علناً. իւրաքանչիւր. بهر. հատ رأس (անասնոց համար). مباحه. գնել. مباحه. ամբողջ. ایشا. արծաթ. اداه. տպել. تسويه. փճարել. اشترا.

ՀՐԱՀԱՆԳ

Մենք ամէքս Հայ ազգի անհատներէն ըլլալով կը կանխամք. — Վհահաժառ կայսրը սովելոց բաշխուելու համար 1000 պարկ ալիւր շնորհած է. — Պօլսոյ նաւահանգիստը մեծ ու փոքր 500 շոգենաւ կրնայ պարունակել. — Երէկ ցերեկին Բերա հրդեհ պատահելով 10 հատ փայտաշէն ու 3 հատ քարուկիր տուն այրած է. — Եւրոպիոյ ժողովուրդը գիտուն է եւ իրենց երկիրը հոյակապ. — Անցեալ տարի՝ պարզեաւարաշխութեան հանդիսին արարերէն ճառ մը արտասանեցի :

1610 դահեկան պարսուպ ի հաշիւ, այսօր ինձ չորս հարիւր դահեկան վճարած է:

ՍԻԼԷՅՄԱՆ ԼՈՒԿՅԻ

ՎԱՐՁԱԳԻՐ

Թուականէս սկսեալ իւրաքանչիւր ամսոյ վերջը 160 զրուշ տալու՝ եւ վեց ամիս մէջը բնակելու պայմանաւ Սամաթեան ծովու եզերքը գտնուած 58 թուով մի տունս միջնորդ յարգոյ Սողումն աղայի վարձեցի:

ի 8 Սեպտեմբեր 304

ՆՈՒՐԷՏՏԻՆ

ԲԱՌԱԿԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պարտաւորհակ . دين سندی . Թուական . تاريخ . սկսեալ . اعتباراً .
տոկոս . مبالغ . մեծարոյ . حرمتمو . փոխ առնել . استدان . գումար .
բնկալադիր . مقبوض سندی . գեղադիր . حسن خط . ի հաշիւ . محسوباً .
վարձադիր . قونطراتو سندی . բնակիլ . اقامت . ծով . دریا . եզերք . لب .
սալ . ساحل . գտնուած . كائن . միջնորդ . سمسار . վարձել . اجار .

ՀՐԱՀԱՆԳ

ՏՈՄՍԵՐ

Յարգոյ՝ Մարտիկ Աղա

Կը խնդրեմ որ տունս բերողին՝ նմոյշին համանման

տատուի թէ՛ ակտը վարձակալին չարաչար դորձածու-
թենէն յառաջ եկած է, եւ թէ ի վերջոյ կենդանին մեռ-
նելու ըլլայ, վարձակալը պիտի տուժէ նորա արժէքը
որ է 800 դահեկան: Այլ սակայն երբ ակտը բնական
պատճառներէ գոյացած ըլլայ վարձակալը բան մը չի
պիտի տուժէ:

Այս պայմանագիրը միեւնոյն իմաստով եւ խօս-
քով երկու օրինակ շինուած՝ եւ երկուստեք ստորագ-
րուելով իրարու մէջ փոխանակուած է:

Եւ վարձակալ
ՄԻՆԱՍ

Եւ վարձատու
ԴԱՆԻԿ

ԲԱՌԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պայմանագիր . قونطراتو . Ժի . حيوان . اسب . بارکیر . վաճառական
آی الذکر . Երեսգայ . بيننده . Դեջ . چفتی . Զողագործ . تاجر .
ագա . عقد قونطراتو . عقد مقاوله . Դաշինք ընել . شرائط . պայմաններ
طوری . արդի . مالک . Դեջած . مرقم . موالىه . Դիշեալ . اول .
պայմանաժամ . مدت . վարձու տալ . اجار . երկրորդ . ثانياً . վարձու
բռնել . استيجار . վարձ . اجرت . Խօստանալ . تمهد . ակողմութիւն
وغيره . Երկու . طرفند . Դիշողին . ثالثاً . երրորդ . مدت .
անուշ . عائد اولی . Կատկանել . مستاجر . վարձաւոր . ماكولات . Դեռ
لايق . Երոյ . مرض . رابعاً . Զորրորդ . حین .
اهل وقوف . Դամ . خامساً . Զինգերորդ . تدای . Դարմանել . كرفتار . Դոյար
تین . Զարաչար . Զարաչար . Զարաչար . Զարաչար . Զարաչար .
بلاخره . Դիշող . نشئت . Դալ . Դալ . Դալ . Դալ . Դալ .
میت . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ .
عین . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ . Դեյ .
مؤجر . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու .
طرفیندن . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու . Դարձատու .

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Հ Ա Յ Ք

Հայերը Նոյի որդի Յաքեթին՝ սորա որդի Գամէլին՝ սորա որդի Թորգոմին՝ սորա որդի Հայկին սերունդն են։ Այս ազգին անհատները միեւաւ մասամբ կազմուածքով զօրեղ եւ միտք ընդունակ են։ ամենէն մեծ յատկութիւնն ին հաւատարմութիւն եւ պարկեշտութիւն է։ Թէպէտեւ սակաւ ինչ անմիաբան են բայց երկիւղած եւ բարեգործութեան փափաքող են։ Ընդհանուր հայոց թիւը չորս միլիօնէ աւելի է։ սորա մեծագոյն մասը Օսմանեան երկիրներու մէջ հաստատուած է, եւ թէ բաղդաւամբ ուրիշ երկիրներ զտնուած իրենց ազգակցաց առաւելապէս բարեբաւտիկ եւ խաղաղ կացութեան մէջ է։ քանզի միշտ Օսմանեան Վայսերաց վսեմ համակրութիւնքն եւ շնորհներն կը վայելէ։

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Նկարագրութիւնք . توصيفات . Նոյ . نوح . որդի . بن . اوغل . Յաքեթ . يافث . սերունդ . نسل . անհատներ . افراد . մեւաւ մասամբ . اکثرىا . կազմուածք . بنیه . զօրեղ . قوى . միտք . ذهن . ընդունակ . قابليت . յատկութիւն . خاصيت . պարկեշտութիւն . استقامت . թէպէտեւ . اگرچه . սակաւ . بر مقدار . անմիաբան . غير متحابين . երկիւղած . دبندار . բարեգործութիւն . خيرات وحسان . փափաքող . دوستدار . ընդհանուր . عموم . աւելի . متجاوز . օսմանեան երկիրներ . ممالك عثمانيه . հաստատուած . متوطن . բաղդաւամբ . نسبة .

ազգակից هم ملت . առաւելագէտ مع زيادة . բարեբաւտութիւն رفاه .
խաղաղութիւն آسایش . կացութիւն حال . կայսերը سلطان . վսեմ
مظہر اولی . համակրութիւն توجهات . շնորհներ عنایات . վայելել اولی .

Պ Ե Լ Ի Ս

Պօլիս Մարմարա ծովուն եզերքը շինուած եւ շուրջանակի պարիսպով շրջապատուած մեծ քաղաք մ'է . բնակիչները մերձ մէկու կէս միլիօն են, որոնց մեծագոյն մասը Մահմետական եւ փոքր մասն ալ ոչ Մահմետական է : Մահմետականներն մեծաւ մասամբ տէրութեան ծառայութեան մէջ են . իսկ քրիստոնեայններն առեւտուրի ասպարէզին մէջ . Քաղաքին տեսնելու արժանի վայրերն զլիսաւորաբար մզկիթներ պալատներ եւ ուրիշ մի քանի վայրեր ու հնութիւններ են :

Այս երկրին օդը բարեխառն է եւ մարդկանց պիտոյքը խիստ աժան . փոխադրական միջոցներն թէպէտեւ լաւագոյն են բայց ամեն կողմ չկան :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պօլիս درسعادت . درعليه . استانبول . շինուած مبنى . շուրջանակի عظیم .
ապարիպ سور . حصار . շրջապատուած محاط . մեծ عظیم .
արժանի مصلک . تجارت . առեւտուր تجارة . արժանի مصلک .
հնութիւններ اماکن . վայրեր محال . վայրեր اماکن . հնութիւններ اماکن .
պիտոյք آثارتقديم . երկիր ملاک . բարեխառն معتدل . մարդիկ ناس .
թէպէտեւ حواش . փոխադրական نقلیه . միջոցներ وسائل . թէպէտեւ حواش .
լաւագոյն مکمل .

թորդ ئلشان (սիւլթան) . գաւառացի . գասախօսել
تدریس ایک . Գրահաշիւ . Երկրագիտութիւն . պատ-
մութիւն . تاريخ . Ընագիտութիւն . حکمت . բուսաբանութիւն .
Հանքաբանութիւն . معادن . կրօնագիտութիւն . عقائد . առողջաբա-
նութիւն . حفظ صحت . գիցարանութիւն . اساطير . մեքենագիտութիւն
ميكانيكا . աստղաբանութիւն . نجوم . ուսուցչական մարմին խօս-
تازي . հագեալաւոր . مشهور . հրապարակային . Բերանացի
تدریس . մասնաւոր . خصوصی . գրաւոր . تحریری . պարզեարարչու-
թիւն . مكافآت . Դանդէս . رسم . մեծամեծք . كبرا . ուսում . تحصیل .
աւարտել . اكمال . պատուաբեր . شانلو . ստանալ . اخراز .

— 3333333333 —

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՔ

11

ՎՐԱՆԱԲՆԱԿ ԱՐԱՐ ՄԸ

9/3

Յի մը վրանաբնակ արար մը իւր ուղար կը
կորսնցնէ . սիրտը այնքան կը նեղանայ որ կ'երդնու
ղայն մէկ ստակի ծախել երբ որ գտնելու ըլլայ . Ինչ
եւ է վերջապէս կը գտնէ , այլ սակայն իւր երդման
վրայ կը զղջայ . ուստի երդումէն ազատելու համար
հետեւեալ միջոցն ի գործ կը դնէ :

Ուղարն վիզը կատու մը կը կախէ եւ շուկայ կը
տանի , ուր այսպէս կը գոչէ « ուղտս ծախու է մէկ ըս-
տակի , կատուն ալ 1000 ստակի . բայց երկուքը մէկանց
կը ծախեմ , ուրոյն ուրոյն չեմ ծախեր » :

Ի հարկէ սոյն պայմանի ներքեւ ուղող մը չի գրտ-
նուիր , որով անասունը ձեռքը մնալով , այսպէս ինքը-
զինքը իւր երդմանէն ազատած կ'ըլլայ :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պատմութիւնք . حکایات . باردیه نشین . Երգ-
նաւ . نادم اولمق . Գղջաւ . نهایت الامر . վերջապէս . Եւն Եթե . آند اچمك .
Միջոց . تدبير . Կախել . تمليق . շուկայ . بازار على . Գոչել . ندا اچك .
Եւզող . طالب .

ՈՋԵԱՐ ԵՒ ՇՈՒՆ

Ոչխար եւ շուն իրարու հետ բարեկամացած այս-
պէս կը խօսակցին օր մը իրենց կենացը վրայ :

Ոչխար . — Ո՛հ եղբայր, կը հեծեմ քանի որ կը մտա-
ծեմ մեր թշուառ կացութիւն : Դո՛ւ , փոխան քու փոյ-
թեռանդութեանդ ծեծ կուտես : Ես ալ մինչդեռ մար-
դոց հագուստ եւ կաթ կուտամ՝ իրենց արտերուն աղբ
կը հասցնեմ՝ ամէն վայրկեան կը տեսնեմ իմ ընտանի-
քէս մէկուն այս չարերուն կողմանէ խողխողուիլ :

Շուն . — Աղնիւ քոյրս , ըսածդ ճիշդ է . միայն թէ
լաւ է չարիք կրել քան զայն գործել :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Շուն . كلب . բարեկամաճաւ . الفت اچك . Կենաց վրայ խօսակցիլ
Եթե . آه . Եւն Եթե . وان اچك . Դո՛ւ . Եւն Եթե . Եւն Եթե . Եւն Եթե .
Միջոց . غيتر . Կախել . Կախել . Կախել . Կախել . Կախել .
Շուկայ . بازار على . Գոչել . ندا اچك . Գոչել . ندا اچك . Գոչել . ندا اچك .

ԱՐՔԱՅ ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԵՒ ԱՐԻՍՏՈՏԷԼ

Արքայ Փիլիպպոս հետագայ նամակն զրած է առ Արիստոտել փիլիսոփայ :

«Յայտ առնեմ քեզ որ ինձ ծնաւ մի որդի : Կը գոհանամ զԱստուծոյ ոչ այնչափ անոր ծննդեանը համար որչափ Արիստոտելի նման անձի մը կենդանութեանը ատենն աշխարհ գայու բազմաւորութեանը համար . քանզի կը յուսամ թէ Զեր խնամքովն արժանաւոր կը լինի իւր հօր փառաց , եւ այն պետութեան զոր ես պիտի թողում նմա» :

Աղեքսանդր իւր հօրմէն ոչ նուազ սիրեց զԱրիստոտել : Նա ամէն սնգամ կըսէ հղեր «հօրս կը պարտիմ կեանքս , իսկ Արիստոտելի բարի կենցաղս :

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Արքայ . قرال . Փիլիպպոս . فيليب . փիլիսոփայ . حكيم . فيلسوف . հետագայ . آتى الذكر . զրեղ . تسطير . յայտ առնեմ քեզ . معلوكز . Գոհանալ . شكر . Ծնունդ . تولد . կենդանութիւն . كنهانول . աշխարհ գալ . وجود اولق . բազմաւորութիւն . حيات . արժանաւոր ըլլալ . همت . խնամք . مامل ايتك . արժանաւոր . كسب اهليت ايتك . փառք . شان . պետութիւն . حكومت . անգամ . بار . բարի կենցաղ . حسن معيشة . արժանաւոր . سلطنت .

ԻՄԱՍՏԱԼԻՑ ԲԱՆՔ

Գործելէ առաջ միշտ խորհէ :

Երիտասարդութեան առաջին զարդը՝ անմեղութիւնն եւ անբծութիւնն է :

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ԳՆԵՐՆ

1	Երեք լեզուեան բառարան Տաճկ. Հայերէն Գաղ.	20	ՊՐԶ.
2	Տարբեր Օսմ. լեզուի կամ Անաւորի լիւսնի Օսմանի	6	»
3	Մուգազիկի Սարֆի Օսմանի	6	»
4	Միթթիթաշի Մուգազիկի	5	»
5	Կիւլտեսթէի մուհարրէրաթի բէսմիյէ վէ զայրի բէս- միյէ	6	»
6	Ընդարձակ թուրքերէն նամականի կամ բանալի ընդարձակ կիւլտեսթէի ընդարձակ	6 1/2	
7	Մուլթուսար կիւլտեսթէի մուհարրէրաթ	2	»
8	Համաուտ թուրքերէն նամականի կամ բանալի ըն- թերցանութեան և թարգմանութեան համաուտ կիւլտեսթէի	3	»
9	Մէզագը էտեպիյաթը Օսմանիյէ կամ ճաշակ Օսմ. գրագիտութեան	4	»
10	Թիւճճար եաղըճըր (Վաղիերէն բառգրքոյով)	3	»
11	Առաջնորդ ուղղագրութեան Օսմանեան լեզուի	2	»
12	Եսթիի սըթթիին մա էճիպէի բէնկին	2	»
13	Տանը փաստաբան կամ 100 հարցման պատասխան	100	ՓՐԶ.
14	Հէմանչէի միւնթէիսպաթի Փարսիյէ	100	»
15	Ճէրիտի մէքետթիպ	100	»
16	Թիւճճար միւնչաթը (գաղղիերէն բառգրքոյով)	100	»
17	Իէհպէի թէրճէմէ էզ Ֆրանսէզի պէ թիւրքի	100	»
18	Հատընտիր քաղուածք Օսմաներէն Պարսկ. և Հայ.	100	»
19	Լէդաիֆի սասար մաս Ա. տիպ Գ.	60	»
20	» » » (րիւգա գրով)	60	»
21	» » » Բ	60	»
22	» » բառերը գաղիերէն	80	»
23	Խըսիի Էլիֆպայի Օսմանի տիպ. եթներորդ	40	»
24	Օսմաներէն քերական (կանոնները հայերէն բացատ- րուած և պատկերազարդ.)	40	»
25	Առաջնորդ ընթերցանութեան Օսմ. լեզուի (ինք- նիւրէն ուսանելի)	60	»
26	Աջապէ օթթիման (կանոնները Գաղ. բացատրուած)	60	»
27	Դպրութիւն Օսմանեան լեզուի	100	»
28	Բանալի դպրութեան Օսմանեան լեզուի	5	ՊՐԶ.

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 04146 3509

